

AİLE KURUMUNUN SAĞLAMLAŞMASI İÇİN ALINACAK BAZI ÖNLEMLER

Dr. Zafer İLBARS

Temel toplumsal bir kurum olan aile, toplumdan topluma yapı ve biçim farkları gösterirse de temel görevini kaybetmemiştir. Ailenin temel ödevlerinden olan çocukların yetiştirilmesi, gelecek kuşağa ana kültürün aktarılması, iş bölümü ve cinsiyetle ilgili ödevler hemen hemen her toplumda aileler tarafından yürütülmektedir. Ancak, farklı kültürlerdeki ailelerin bu ödevleri yerine getirmek için yürüdükleri yollar da başkadır. (Hobbel, E. Adamson: Man in the Primitive Worlds New York. 1949. s. 318-319).

Toplumsal kurum olarak, ailenin sağlamlaşmasına yönelik önlemlerde bu nedenle toplumdan topluma farklılık gösterecektir. Geleneksel toplumda ailenin sağlanmasını sağlayacak önlemlerle, Kentsel toplumda, hatta Kentsel toplumun yan kültür alanı olan Gecekondu toplumunda alınacak önlemler arasında önemli farkların olacağı açıktır.

Çağdaş (modern) toplumda ailenin sağlamlaşması için alınacak temel önlemler, başlıca üç kümede toplanabilir:

1. Kadının ekonomik bağımsızlığını sağlayacak önlemler,
2. Kadın-erkek eşitliğini sağlayacak önlemler,
3. Toplumsal refah ve güvenliği sağlayacak önlemler,

Bu önlemlerin kendi aralarında sıkı bir ilişki içinde bulunacakları da açıktır.

Kadının ekonomik bağımsızlığını sağlayacak önlemler, kadın erkek eşitliğini sağlamaya katkıda bulunacakları gibi, kadın-erkek eşitliğini sağlayacak önlemlerde, kadının ekonomik bağımsızlığını sağlayacak önlemleri pekiştirecekleridir.

Çağdaş insanlar arasında kurulacak sağlıklı ilişkiler, ancak eşitlik ve bağımsızlığa dayanabilir. Oysa, Türkiye'de ki kadın nüfusun gerçek anlamda demokratik haklarından ve ekonomik-siyasal bağımsızlığından söz edilemez. Örneğin T.C. Medeni Kanuna'nun 159. Maddesine göre kadın, ancak kocasının izniyle çalışma hayatına atılabilir. Kocasından izin almaksızın, hiç bir kadın evinin dışında bir başka iş'te (işyerinde) çalışamaz. 191, Madde ise, kadının kazancının kocasının mülkiyetinde olduğunu açıkça belirtmiştir. Buna göre kadın kazancını ya da tahvil ve senetlerini kocasının açık izni almaksızın (noterden alınan izin belgesiyle) dilediği gibi harcayamaz. 160/2. Maddesine göre, herhangi bir muhalefette, çocuklar kocaya bırakılır. Bu eşitsizlik örnekleri istenirse daha da çoğaltılabilir.

Kadının ekonomik bağımsızlığı ve eşitliğinin yanı sıra kadın eğitimi konusunda da önlemler alınması gerekmektedir. Ülkemizdeki kadın nüfusun yarısından çoğunun (D.I.E. Eğitim İstatistiklerine bkz) 1975 % 39 okur-yazar olmadığı hatırlanırsa bu önlemlerin geçerli olmaları için belli bir kültür düzeyinin oluşması gereği açıktır.

Yalnız bu durum bile, aile kurumunun sağlaşmasına yönelik bütün önlemler arasında, sıkı bir karşılıklı ilişkinin bulunduğunu gösterir. Bir başka deyişle, bir önlemin öbür önlemlerin varlığından etkilenmesi ve öbürlerinin etkinliğine katkıda bulunması gibi.

Kadının ekonomik bağımsızlığı ve kadın-erkek eşitliğinin sürekli olabilmesi, toplumsal refah ve güvenliğin varlığını da gerektirmektedir.

Toplumsal refah ve güvenliğin yokluğu, ekonomik ve toplumsal olanaklardaki daralma sonucu, kadının ekonomik bağımsızlığını yitirmesine, dolayısıyla, kadın-erkek eşitliğinin bozulmasına uygun bir ortamın oluşmasına katkıda bulunur. Buda aile içi ilişkilerde daha daha sarsıcı sonuçlara, dolayısıyla aile kurumunda daha yıkıcı etkilere yol açabilir. Şöyleki, çok çocuklu dar gelirli ailelerin sayıca artması, aile içinde dengenin bozulması, çeşitli mutsuzlukların ortaya çıkması sonucunu vermektedir. Aile içinde sorunların yoğunluğu kadınların üzerinde toplanmaktadır. (Bkz. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsünce yayınlanan "Türkiye'de Toplumdal Gelişmenin 50. Yılı).

Her bireyin içine doğduğu kültürü farklı olarak paylaştığı hatırlanırsa, kültür düzeyi yüksek bir kadının, ekonomik bağımlılık ve kadın-erkek eşitsizliğinin sonuçlarına katlanabilmesi, kültür düzeyi düşük bir kadının aynı sonuçlara katlanabilmesinden daha güçtür. Çünkü kültür düzeyi düşük olan kadın bunu yazgısı olarak kabullenmektedir. Ekonomik bağımsızlığını ve toplumsal eşitliğini kazanmış kadının kültür düzeyi ve bu düzeyin oluşturduğu davranış normları, bu bağımsızlık ve eşitliğin kısıtlanmasıyla yok olmayacak tersine yeni durum içinde aile kurumunu sarsıcı birçok yeni soruna yol açacaktır. Son yıllarda boşanmalardaki artış bunu destekler görülmektedir (Bkz. D.I.E. Evlenme-Boşanma İstatistikleri).

Öyleyse, çağdaş ailenin sağlamlaşması için alınacak temel önlemler, kadının ekonomik bağımsızlığını, kadın-erkek eşitliğini toplumsal refahı ve güvenliği sağlayıp pekiştirecek önlemler olacaktır.

Bu amaçla alınacak her somut önlemin somut bir çözümlenmesi gerekir. Bu çözümlenmenin, her durumda bilimsel düzeyde, bilimsel yöntemlerle yapılması şarttır. Örneğin, kadının ekonomik bağımsızlığını sağlamak için, kadının ekonomik etkinliğe yığımsal olarak katılması, bunun için de ekonomik çalıştırım (istihdam) olanaklarının genişletilmesi gerekir. Bu da, ekonomik büyümeye bağlıdır. Bir ülkenin belli bir ekonomik konjüktür içinde, ekonomik büyümesini sağlamaya yönelik önlemler ancak somut ekonomik önlemlerin ulusca alınmasıyla sağlanabilir.